

silno društvo, kupili smo tudi gasilno brizgalno. Naši mošje in fantje se ob nedeljah popoldne udeležujejo gasilnih vaj, da bi nam v slučaju nesreče lahko hitro in uspešno branili naše sicer skromne, še deloma lesene in s slamatimi strehami krite domove. Vsem, ki se v ta blagi namen trudijo in žrtvujejo, zagotavljamo našo trajno hvaležnost. — S hmeljem smo letos slabo odrezali, ker se ni dal vnovčiti. Zaman so ga nekateri peljali v Celje in Zalec, žalostni so ga morali zopet nazaj pripeljati, ker niso našli razumevanja pri ondodnih hmeljskih trgovcih. Potovanja v Celje in Zalec s hmeljskimi vzorci so bila brezuspešna. — Zdravstvene razmere so bile v zadnjih mesecih tukaj še precej povoljne, slučajni tifusa se niso ponovili. Ena oseba je bila v Celju v bolnici na slepiču operirana.

Šmarje pri Jelšah. Tukajšnje gasilno društvo priredi v nedeljo, dne 13. oktobra 1929, v prostorih gostilne gospoda Maksa Gradta vinsko trgatev z godbo in zabavo. Vstopnina za osebo 5 Din. Čisti dobiček je namenjen za nabavo male motorne brizgalne. Prijatelji društva se vabijo k obilni udeležbi.

Najmočnejša vodna sila. Učitelj je vprašal Janezeka: »Katera je najmočnejša vodna sila?« — Pričakoval je seveda, da bo Janezek imenoval ta ali oni slap. Pa je Janezek tole odgovoril: »Najmočnejša vodna sila so solze moje matere. Kadar se joče, ji moj oče vse naredi, kar hoče!«

Priden je bil. Pred sodnikom je stal zločinec. Da bi ga sodnik omehčal, mu je rekel: »Glejte, 20 let ste bili sedaj tako pridni, da niste prišli pred mene. Zdaj pa zopet tak zločin. Povejte mi, kje ste bili ta čas?« — Obtoženec: »Jaz sem bil 20 let zaprt!«

Česar ne smeš, pusti! Judom je prepovedano jesti svinjsko meso. Pa so se Abrahamu Ražnemucvetu vendar sline pocedile, kadar je slišal ime svinjske pečenke. Nekoč je šel v gostilno. Pri oknu je sedel gospod in jedel svinjsko pečenko. Rožnicvet sede k isti mizi in naroči: »Natakar, meni tudi svinjsko pečenko!« — S požljivostjo ogleduje soseda, kako zavziva slastno jed. Kar naenkrat se pa stemni nebo, huda ura se bliža. Abraham začne vest peči, da si je kot jud naročil svinjsko pečenko. In, ko mu je natakar ravno stregel s svinjino, se je zablistalo in tako strašno zagrmelo, da je Rožnicvet ves preplašen zavrnil pečenko, se ozrl proti nebu in zaklical: »No, no, saj je še ne jem!«

Materin nasvet. Hčerka: »Mama, jaz sem se danes sprla z mojim ženinom. Kdo izmed naju mora prvi odnehati?« — Mati: »Pred poroko ti, po poroki pa on!«

Profesorska varčnost. Profesor Pozablč je napravil o počitnicah s svojo družino daljši izlet. Peljali so se z železnico precej daleč iz mesta na deželo. Vreme je bilo krasno. Zato so sklenili soglasno, da se vrnejo raje peš kot z vlakom. In vrnili so se peš domov. Profesor pa je hotel porabiti to priliko tudi v vzgojne namene in je rekel otrokom zvečer pri večerji: »Poglejte otroke, če si človek kaj prihrani, si lahko nato tudi kaj privošči. Vrnili smo

se peš in si tako prihranili toliko, da si lahko privoščimo dve steklenici prav dobrega vina.« — In služkinja je šla ponj. Vino je bilo res izborno. V tem trenutku pa seže gospod Pozablč v žep in v svoje začudenje in grozo privleče iz njega šest — povratnih voznic.

Ujel ga je. Neki predavatelj je govoril o tem, kako morajo moški pri ženskah uveljavljati svojo besedo in voljo. Končno je dostavil: »Stavim, da se vas devet desetink da voditi svojim ženam. Ali ste za to, kar vam rečem? Vsak izmed vas, ki je oženjen naj pride k meni. Vsakega bom izprašal in iz njegovih odgovorov sklepal, ali je mož ali mevža. Kdor mi dokaže, da ne pleše kot mu gode žena, dobi vrečo moka.« — Mošje so res prihajali drug za drugim, a vsak je izdal v odgovorih, da ga ima žena v oblasti. Eden pa je bil med njimi, ki je odgovarjal prav dobro. Predavatelj mu reče: »Moka je vaša, kje imate vrečo?« — »Tu, gospod!« — »Vreča je premala, moka ne bo šla noter. Zakaj niste vzeli večje vreče?« — Tedaj mož blekne: »Saj sem mislil, pa žena ni...« — Oni reče: »Vas že imam! Pustite moko, vi niste nič boljši od drugih mevž!«

Dobro je včasih se ukloniti. Slavni Benjamin Franklin je bil sicer, kakor se pripoveduje, preprostega rodu, toda s svojo marljivostjo, bistrim duhom in plemenito idealnostjo je dosegel, da stoji med vrsto najmodrejših zakonostvarcev. Ko je bil še učenec, obišče nekega dne svojega prijatelja dr. Matesa. Ko je odhajal, spremi ga doktor z doma po drugi poti, kakor je prišel. V sredini mračne poti, ki sta jo ubirala, je ležalo višje preko podrtó drevo. Zatopljen v svoje pomenke, sta se približala deblu, katerega pa Franklin ni opazil. Tu zakliče doktor: »Izognite se, gospod Franklin!« Franklin tega ni takoj storil in butnil je z glavo v deblo. Doktor Mates se je nasmejal in rekel: »Ste še mladi in hočete svet prebiti; učite se tedaj pravi čas izogniti se in marsikatero zlo vam bo prihranjeno.« Kadarkoli je potem Franklin omenjeni slučaj pripovedoval, je vsikdar povdarjal, da si je te besede zasidral globoko v spomin. Imajoč jih neprestano pred očmi, so mu baje mnogo pripomogle k poznejši sreči in vsakokrat so mu oživele, kadarkoli je videl ljudi v ošabni gospodščini dvigati glavo previsoko.

ZA NAŠO DECO

Potepuhi.

(Pravljica.)

Petelinček je rekel kokoši: »Napočila je doba, ko orehi zore. Pojdiva na goro in najejva se jih dosita, preden vseh ne pobere veverica.« — »Da,« je odgovorila kokoška, »pojdiva, prav veselo bo.« Tedaj sta se napotila na goro in ker je bil lep, svetel dan, sta tam ostala kar do večera.

Zdaj pa ne vem, ali sta se preveč najedla, ali pa sta postala razposajena, izkratka, ni sta hotela peš domov, ampak petelinček je moral napraviti majhen voziček iz orehovih lupin. Ko je bil gotov je vanj sedel petelinček

in je rekel kokoški: »Ti lahko vlečeš.« — »Seveda, to mi še manjka,« je menila kokoška, »rajši grem peš domov. Tako nisva stavila. Za kočijaža bi že bila, ali da bi sama vlekla, tega pa nikakor ne.«

Ko sta se tako prepirala, je prigagala račka: »O, tatinska druha! kdo vama je dovolil iti na mojo orehovo goro? Čakajta, to vama hočem zasoliti!« Pri tem je drvela z odprtim kljunom nad petelinčka. Ali ta je bil junak. Račka je s kljunom in z ostrogami tako zdelala, da je prosila milosti in je rada privolila, da jo za kazen vprežeta pred voziček. Petelinček je bil zdaj kočijaž, kokoška pa je sedla v kočijo in hajdi je šlo naprej: »Račka, teči, kar moreš!«

Ko so tako privozili precej daleč, so srečali dve popotnici, bučko in šivanko. Kričali sta: »Stoj, stoj! Noč se dela, ne moreva dalje. Če sta je blatna, morda bi lahko vstopili v voz. Bili sva v krčmi in tam sva se zamudili pri pivu.« Ker sta bili prav suhotni po telesu, jima je petelinček dovolil, da stopita na voz. Samo sta morali obljubiti, da ne bodeta stopili kokoški na noge.

Pozno na večer so dospeli do gostilne in ker niso hoteli po noči naprej, tudi račka je že bila utrujena ter je padala od ene strani na drugo, zato so sklenili tu prenočiti. Gostilničar je imel sicer razne pomisleke, češ, hiša je polna, gostje pa tudi niso. Bog zna, kako imenitni. Naposled pa je le v vse privolil, ker mu je petelinček obljubil jajce, ki ga je znesla kokoška, in tudi račko da bi smel pridržati, katera zleže vsak dan po eno jajce. Dali so si prinesli dobro večerjo in so živeli veselo ter brez skrbi.

Drugo jutro ob zori, ko je še vse spalo, je prebudil petelinček kokoško. Prekljuval je jajce, tako sta imela oba zajutrk, lupine pa je vrgeł na ognjišče. Potem je stopil do šivanke, ki je še spala, jo je prijel za glavo in jo je vtaknil v blazino na gostilničarjevem stolu. Istotako je prijel bučko ter jo zadel v brisačo. Potem pa jo je s kokoško, meni nič, tebi nič, popihal čez polja. Račka, ki rada spi pod milim nebom in je zato prenočila na dvorišču, ju je slišala. Brž se je domislila i ona, našla je potoček blizu hiše in je odplavala dokaj hitreje, ko je šla prejšnji dan pred vodom.

Čez par ur se je dvignil gostilničar iz mehke postelje, umil se je in se je hotel obrisati z brisačo. Pri tem mu je bučka napravila dolgo rdečo črto po obrazu od enega ušesa do drugega. Stopil je v kuhinjo, da bi si prižgal pipo. Ko pa je stopil do ognjišča, so mu jajčje lupine skočile v obraz. »Danes mi hoče vse ob glavo,« je godrnjal in se je vrgeł jezo na svoj stol. Ali hitro je bil spet pokoncu, kričal je: »Joj, joj!« ker ga je zadela šivanka še huje, tokrat pa ne v glavo. Zdaj pa je postal povsem hud in začel je sumiti svoje večerajšnje goste. Poiskal jih je, ali ni jih več bilo. Tedaj je trdno sklenil, da se ne bo nikoli več pečal s takimi potepuhi, ki mnogo pojedó, nič ne plačajo in povrh še delajo razne neumnosti.

Slaba vest.

Popotnik je prispel v gostilno, ko se je že dan nagibal k počitku, in je hotel tam prenočiti. Sedel je v kot za mizo, na katero je postavila krčmarica klobase za večerjo. Krčmar se je pogovarjal z gostom, hlapec pa, ki je sedel za pečjo, je videl, kako je pes odnesel klobaso z mize, ker ni nihče pazil na jed. Hlapec je skočil na noge ter zaklical: »Tat, tat, primate ga!« Pes jo je pohasil skozi odprta vrata, gost pa za njim. Pri tem se je mož spotaknil in pri padcu mu je izpadlo iz žepa mnogo denarja ter kup vetrihov. Krčmar je spoznal, da sta bila dva tata v sobi, pes in tisti gost. Slaba vest je prislila gosta na beg. Tako slaba vest trepeče že pred samo besedo.

Nekaj iz zgodovine premoga.

Premoga še ne uporabljajo dolgo časa za splošno kurjavo doma in v raznih podjetjih. Prej so kurili drva in oglje. Danes pa mnogi brez premoga ne bi mogli izhajati, ker je drv čimdalje manj in ker je taka kurjava prenerodna in predraga.

Na Češkem so sredi 16. stoletja odkrili premog v zemlji, uporabili so ga pa samo za dohavo vitrijola. Še le v sledečih stoletjih so tudi poskušali, ali se ne bi mogel premog uporabiti za kurjavo. Okoli leta 1606 so odkrili premog tudi v alpskih pokrajinah.

Pomanjkanje drv za kurivo je napotilo železarne v prvi polovici 18. stoletja, da so začele kuriti v plavžih in pod kotli s premogom. Vlade so morale razpisati denarne nagrade za tiste, ki bi porabljali premog za kurivo. Ker pa kurilne priprave še dolgo časa niso bile urejene tako, da bi bili lahko smrdeti in dušljivi plini uhajali, je trajalo zopet dolgo dobo let, preden so našli pravo obliko za peči in za dimnike. Leta 1759. je dunajska mestna občina dajala v hudi zimi revežem premog za kurjavo zastoj. Kljub temu je ostala skoro vsa zaloga nedotaknjena, ker so pač ljudje bili proti temu kurivu.

Potem so začele izhajati uradne naredbe, ki so na primer predpisovale opekarnam, da morajo uporabljati premog. Razpisana je bila za tedanje dobo velika nagrada 100 dukatov (zlatnikov) za uporabo premoga pri plavžih, kjer dobivajo železo iz železne rude. V tej dobi so začeli tudi pridelovati gorilni plin iz premoga. Ko so ga začeli uporabljati na železnicah in parobrodih, se je vršil velik razmah. Uvideli so, da je premog izdatno in razmeroma ceno kurivo, ki služi tudi lahko za domačo porabo. In to zadnje je potem premogu utrdilo pot popolnoma. In zdaj? Kaj bi bili brez premoga?

Pregovori o kurelini.

1. Vsak petelin je kralj na svojem dvorišču.
2. Tudi slepa kokoš najde kakšno zrnco.
3. Pridna kokoš ima na vsakem kupu gnoja dovolj opravka.
4. Kokoši, ki mnogo kokodakajo, ležejo malo jajc.
5. Kuretina lahko prinaša sovraštvo.
6. Eno jajce v miru je boljše ko kokoš v prepiru.

Mož v sivi suknji.

Roman iz Napoleonove dobe. — Angleški spisala B. Orczy. — Prevedel Paulus.

(Dalje.)

Tistega mrzlega zimskega popoldneva pa je bila zbrana v gostilniški sobi precej številna in vesela družba. Debele klade so prasketale v peči in širile prijetno toploto, ki je dajala prazni, nesnažni sobi skoraj nekako udobnost in domačnost, gost dim slabega tobaka se je valil pod nizkim stropom in duh po mokri obleki, po prestani hrani in kislem vinu je dušče ležal v neprežračenem prostoru.

Poštna kočija je pred uro drdrala mimo in vzela na krov samotnega potnika, ki je čakal na križišču. Kmalu za njo pa se je ustavil pred »Kmetijskim rajem« najet voz, ki je prišel iz Drexla. Postaren gospod in mlado dekle sta izstopila in šla v sobo. Voznik je za konje poiskal zavetja v razdrtem hlevu za krčmo, sam pa se je šel gret v kuhinjo.

Ob treh popoldne je bilo tistikrat, cesta in

7. Petelin na strehi se obrača za vsakim vetrom.
8. Kdor vstaja s kokošmi, zasluži, da sme iti tudi z njimi spat.

Uganke.

1. Dva mala in dva velika podita se po cesti. Čeprav veliki napenja se, je vselej mali hitrejši. Kaj je to?
2. Na steni visi, ima hrbet ožgan. Kaj je to?
3. Črna kokoš čepi na ognjenem gnezdu. Kaj je to?
4. Rjavkast pes hodi vsak dan po sobi ter povoha po vseh kotih. Kdo je to?
5. Po stopnicah dol se smeje, nazaj pa joče. Kdo?
6. Spreddaj kakor glavnik, v sredi kakor ovca, zadaj kakor srp. Kaj je to?
7. Spreddaj kakor vilice, v sredi kakor sod, zadaj kakor metla. Kaj je to?
8. Hiša polna hrane, pa brez vrat. Kaj je to?

Pesnice za kratek čas.

Gagaj, gagaj gost!
Dedek hodi bos,
baba ga sezula,
sama se obula.

Tri pure, tri race,
tri bele gosi,
so skupaj čebijale
tri cele noči.

Sraka regetala,
z repičem mahala;
sraka repatica
Mihčeva tetica.

* Tu se pove ime onega, ki ga hočemo malo podražiti.

SMEŠNICE.

Kaj bi bil on. Učitelj: »Pojasnil sem vam torej, kdo je dolžnik in kdo upnik. Da vidi-

mo, če ste me prav razumeli! Če bi jaz tvoje mu očetu, Ivanček, posodil sto dinarjev, kaj bi bil potem napram meni tvoj oče?»

Ivanček: »Dolžnik.«

Učitelj: »Dobro, a kaj bi bil jaz?»

Ivanček: »Vi bi bili — norec, ker Vam moj oče nikoli ne bi vrnil denarja.«

Nevaren je. Mihec in Anica stojita pri sedovih pred posteljico, v kateri spi novorojenček. Mihec potegne Anico hitro od posteljice proč in pravi: »Ne hodi preblizu. Ta otroček mora bit zelo nevaren, ker so ga krog in krog obdali z mrežo.«

Natančno razločuje. Mihec Anici: »Če tečem kakor potniški vlak, lahko tečeš z mano, če tečem kakor brzovlak, že ne moreš več, če pa tečem kakor ekspresni vlak, potem pa kar ni misliti, da bi tekla z mano.«

Pomagati si ve. Mihec Anici: »Igrajva s slona!«

Anica: »Kako gre ta igra?»

Mihec: »Jaz sem slon, ti pa si dobra žena, ki mu daje vedno kos potice jesti.«

Misli po svoje. Mihec vidi iz okna, da postoji pred sosedovo hišo mrtvaški voz. Biž pokliče mater: »Mama, pridi hitro! Voz je tu, mrlič bo kar vstopil!«

REŠITEV UGANK.

A. Iz številke od 7. avgusta 1929.

50	115	140	85	110
155	75	120	105	45
70	160	100	40	130
135	95	80	125	65
90	55	60	145	150

2. Okoli 8.000 kg.
3. Blizu 8 mesecev.
4. Obe enako, ker je teža ista, čeprav na volumen.

B. Iz številke od 4. septembra 1929.

C	e	i	j	e
E	d	e	n	
L	e	d		
J	N			
E				

2. Solčna ura — mlin na veter — cvetica: zvonček — petelin na strehi — petelinove ostroge.
3. Žitni klas — moka — kruh.
4. Kazalca na uri.

okolica sta bili prazni in samotni. Gospod marki de Trévargan je sedel s svojo nečakinjo Konstanco de Plélan pri pokriti mizi v kotu. Ta dva namreč sta prišla z najeto kočijo. Krčmar jima je postregel z juho, ki je bila sicer nevžitna, pa je bila utrujenima in lačnima gostoma po dolgi vožnji v mrzlem zraku zelo dobrodošla.

Štirje moški, slabo oblečeni in neumiti, so sedeli v nasprotnem kotu in šepetaje govorili, par poljskih delavcev je urejevalo svoje dolgove s krčmarjem, ob mizi za vrati pa je razkoračeno molel od sebe roke in noge še eden gost, ki ga je najbrž premagal krčmarjev nektar, naslanjal glavo na mizo in izdatno smrčal.

Gorot je uredil svoje račune z delavci in krepko potresel zaspanega pijanca za ramo.

»No,« mu je robato zaklical, »vstanite! Vso noč ne bodele tukaj spali, veste!«

Gost je dvignil zaspani obraz in bedasto pogledal moža.

»Ne bom?« je dejal počasi in trudno. In spet mu je zlezla glava nazaj na mizo.

Gorot je zaklel.

»Ven z vami!« mu je vpil na uho. »Sekira pijana! Vrgli vas bomo na cesto, če se sami ne spravite!«

„NEDELJA“?

Šte nročeni na Hst

Iskaja vank leden? prinaša vsakokratni nedeljski evanĝelij in razlago ter druge podučne vsebine, razen tega pa tudi lepo povest. »Otroci naše ljubke Gospe« in muke zgodbe za deca. Štane mesečno 10 20.— Din (letno 21.— Din). Še danes si naročite Nedeljo po dopisnici na naslov: Uprava NEDELJE, Maribor, Slovenskega 39.